

Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου

Μυκηναϊκός Πολιτισμός

Ανάλυση Πηγής

Με βάση την παρακάτω πηγή και τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε

α) στις **πηγές** του μυκηναϊκού κόσμου και τη **σημασία** των πινακίδων γραμμικής Β

β) στο **περιεχόμενο** των κειμένων που σώζονται στις πινακίδες

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΦΗΓΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

Οι πηγές

Τις πρώτες πληροφορίες για το μυκηναϊκό κόσμο είχαμε από τα ομηρικά έπη. Μέχρι τον περασμένο αιώνα όμως οι ιστορικοί και οι ερευνητές πίστευαν ότι τα πρόσωπα και γενικότερα η εικόνα της ζωής που παρουσίαζαν τα έπη ήταν δημιουργήματα της φαντασίας του Ομήρου. Οι διηγήσεις του απέκτησαν ιστορική υπόσταση, όταν ένας πλούσιος έμπορος, ο Heinrich Schliemann (Ερίκος Σλήμαν), έκανε τις πρώτες ανασκαφές στις Μυκήνες (1876). Έκτοτε και μέχρι σήμερα, οι αρχαιολογικές έρευνες σε πολλά μέρη της Ελλάδας και η μελέτη των ευρημάτων τους έχουν ρίξει πολύ φως στη γνώση αυτής της εποχής. Αποκορύφωμα όλων των ερευνών που αφορούν το μυκηναϊκό πολιτισμό ήταν η αποκρυπτογράφηση της γραμμικής Β' γραφής από τον M. Ventris και τον J. Chadwick (1952). Η γραμμική Β' χρησιμοποιήθηκε από ειδικευμένους γραφείς στα μυκηναϊκά ανάκτορα. Η ανάγνωση των πινακίδων που βρέθηκαν στην Πύλο, στην Κνωσό, στις Μυκήνες και στη Θήβα έδειξε ότι η γραμμική Β' είναι συλλαβική γραφή. Το σπουδαιότερο όμως είναι ότι επικύρωσε την ελληνικότητα του μυκηναϊκού πολιτισμού. Αποδείχθηκε ότι τα σύμβολά της αποδίδουν λέξεις της ελληνικής γλώσσας. Αποδίδουν στην πραγματικότητα μια πρώιμη μορφή της ελληνικής γλώσσας, αρχαιότερη και από εκείνη των ομηρικών επών. Οι πληροφορίες, ωστόσο, που μας δίνουν οι πινακίδες έχουν λογιστικό περιεχόμενο, είναι δηλαδή κατάλογοι αντικειμένων και περιουσιακών στοιχείων ηγεμόνων ή εμπόρων της εποχής εκείνης. Έχουν διαβαστεί, επίσης, ονόματα θεών και ανθρώπων που μας είναι γνωστά από τα έπη. Πρέπει να επισημανθεί ότι μέχρι σήμερα οι πινακίδες δε μας έχουν δώσει ένα συνεχές κείμενο.

Η ΠΗΓΗ

3. Οι πινακίδες της γραμμικής Β' γραφής

Έχουμε λοιπόν κάποιους σωρούς από πηλό, που καταρχήν δε μας υπόσχονται τίποτα· τους κάνει πολύτιμους όμως το γεγονός ότι συνιστούν μια ολότελα καινούργια πηγή αδιάβλητης πληροφόρησης για τον αρχαιότερο ελληνικό πολιτισμό – που άλλη πηγή γνώσης μας γι' αυτόν είναι η αρχαιολογία και οι συγκεχυμένες παραδόσεις που μας μεταβίβασαν οι κλασικοί χρόνοι. Είναι βέβαια λυπηρό που οι πινακίδες δε μας λένε τίποτε για την ιστορία των ανθρώπων που τις έγραψαν, ούτε για τη σκέψη τους. Κι όμως, μερικοί από μας θα εκπλαγούν, ίσως όταν ανακαλύψουν πόσα συμπεράσματα μπορούμε να αντλήσουμε απ' αυτές. Οι Μυκηναίοι δεν το θεώρησαν απαραίτητο να διασώσουν ούτε την ιστορία τους ούτε τη διπλωματική τους αλληλογραφία. Μας άφησαν όμως τουλάχιστον καταγραφές από τη διοίκηση των βασιλείων τους και από τη λειτουργία ορισμένων τομέων της οικονομίας τους. Εκτός από τις πινακίδες έχουμε και μερικές επιγραφές στη Γραμμική Γραφή Β', που περιλαμβάνονται στη ζωγραφική διακόσμηση αγγείων. Τέτοια αγγεία έχουν ανακαλυφθεί σε διάφορες τοποθεσίες, κι εξακολουθούν να ανακαλύπτονται ολοένα περισσότερα.

J. Chadwick, Ο Μυκηναϊκός κόσμος, μετ. Κ.Ν. Πετρόπουλος, εκδ. Gutenberg, σ. 29-30.

Απάντηση

Η παρούσα δευτερογενής ιστορική πηγή, γραμμένη από τον J. Chadwick, ο ένας από τους δύο επιστήμονες υπεύθυνος για την αποκρυπτογράφηση της γραμμικής γραφής Β', αναφέρεται σε μια από τα σημαντικότερα είδη πηγών της Μυκηναϊκής περιόδου. Συγκεκριμένα, περιγράφει τις πήλινες πινακίδες γραμμικής γραφής Β', τη σημασία τους για την ιστορία της περιόδου και το περιεχόμενό τους.

α) Σύμφωνα με τις ιστορικές μας γνώσεις, οι πρώτες πηγές για τη μυκηναϊκή εποχή ήταν τα Ομηρικά έπη, ωστόσο δε θεωρούνταν αξιόπιστα στην περιγραφή της ιστορικής πραγματικότητας. Οι αρχαιολογικές ανασκαφές που πραγματοποιήθηκαν κατά το 19^ο αιώνα από τον έμπορο Ερρίκο Σλήμαν επιβεβαίωσαν αυτό που αναφέρονταν στα έπη και άνοιξαν το δρόμο σε πολυάριθμες ανασκαφές έκτοτε, οι οποίες φανερώνουν σημαντικές πληροφορίες για την εποχή εκείνη. Τα δύο αυτά είδη πηγών αναφέρονται και στο κείμενο του Chadwick. Ωστόσο σπουδαιότερη ανακάλυψη για την εποχή εκείνη ήταν η αποκρυπτογράφηση των πινακίδων γραμμικής Β' για τους εξής λόγους. Αρχικά, όπως μας πληροφορεί ο Chadwick, οι πληροφορίες που παρέχουν είναι αξιόπιστες για τη διατύπωση ιστορικών συμπερασμάτων. Επιπλέον, επιβεβαιώνουν ότι ο Μυκηναϊκός πολιτισμός ήταν ελληνικός, καθώς η γλώσσα των πινακίδων ταυτίστηκε με μια πρώιμη μορφή της Ελληνικής.

β) Το περιεχόμενο των πινακίδων δεν είναι ούτε ιστορικό ούτε λογοτεχνικό. Είναι λογιστικό, αποτελούμενο από καταλόγους αντικειμένων και περιουσιακών στοιχείων των εκάστοτε ηγεμόνων ή εμπόρων. Επιπλέον, όπως μας πληροφορεί η πηγή, παρέχουν στοιχεία για τη διοίκηση και την οικονομία των ανακτόρων. Τέλος, διασώζουν και ονόματα θεών και ανθρώπων που υπάρχουν και στα έπη.